

Sobieszczak-Marciniak, Małgorzata

Obchody setnej rocznicy przyznania Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki Marii Skłodowskiej-Curie, P. Curie i A. H. Becquerelowi

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 49/2, 224-227

2004

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zy na temat stanu nauczania historii medycyny i farmacji. Ekspertyza ma również uwzględniać ocenę realizowanych w tym zakresie programów nauczania. Wyniki badań ankietowych zostaną zamieszczone w memoriale skierowanym do władz. Posłużą również do opracowania wzorcowych propozycji programowych, określających minimum nauczania historii nauki na kierunkach medycznych.

Halina Lichocka

Instytut Historii Nauki PAN
Warszawa

OBCHODY SETNEJ ROCZNICY PRYZNANIA NAGRODY NOBLA W DZIEDZINIE FIZYKI MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE, P. CURIE I A. H. BECQUERELOWI

Rok 2003 upłynął dla Polskiego Towarzystwa Chemicznego i Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie pod znakiem obchodów setnej rocznicy przyznania uczonej pierwszej Nagrody Nobla. Nominacji Marii Skłodowskiej-Curie towarzyszyło wiele nieporozumień i niedomówień, a nie wdając się tu zbytnio w szczegóły należy powiedzieć, iż początkowo wysunięto do nagrody tylko Piotra Curie i Henri Becquerela, a nazwisko Marii Skłodowskiej dopisano do nominacji nieco później na skutek interwencji Piotra i pewnych dodatkowych okoliczności.

Obchody rocznicy organizowane i współorganizowane przez nasze Muzeum, rozpoczęły się już wiosną, uczestniczyliśmy wtedy w szkolnej sesji naukowej poświęconej dwukrotnej laureatce Nagrody Nobla.

We wrześniu Muzeum zorganizowało wystawę wraz z polskim radiem działającym w Hanowerze – Radiem Flora oraz z Maison Franco-Allemande. Ekspozycja miała miejsce w hanowerskim ratuszu i cieszyła się bardzo dużym powodzeniem. Z naszego Muzeum pojechały oryginalne eksponaty, fotografie a także wykonana przez nas planszowa wystawa w języku niemieckim.

W październiku czynnie uczestniczyliśmy w części francuskich obchodów rocznicy, biorąc udział w sesji naukowej w Instytucie Curie w Paryżu, wygłaszając referat na temat polskich korzeni Marii Skłodowskiej-Curie; to samo wystąpienie powtórzono w Instytucie Polskim.

28 listopada w siedzibie Muzeum otwarto wystawę ukazującą sylwetkę i dokonania Alfreda Nobla, historię powstania fundacji noblowskiej, okoliczności przyznania nagrody Marii Skłodowskiej-Curie w roku 1903 i 1911 oraz sylwetki Ireny i Fryderyka Joliot-Curie, noblistów z 1935 r. Udało nam się sprowadzić ze Sztokholmu oryginalną zastawę, na której serwuje się uroczysty obiad, po raz pierwszy pokazaliśmy znaczek pocztowy wydrukowany w Szwecji w 1911 r. z okazji przyznania uczonej nagrody Nobla z chemii, a także zdjęcia i przedruki z ukazujących się w tym czasie gazet szwedzkich. Warto tu dodać, że niestety nie ma zdjęć wręczenia nagrody Nobla w 1903 r., ponieważ uczeni nie odebrali jej w grudniu

Ryc. 1. Otwarcie wystawy w Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie 28 listopada 2003, od prawej: Attaché naukowy Ambasady Francji Jean Favero, Ambasador Królestwa Szwecji Mats Staffanson, Dyrektor Archiwum Polskiej Akademii Nauk Hanna Krajewska, Kierownik Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie Małgorzata Sobieszczak-Marciniak.

Ryc. 2. Biograficzny kącik poświęcony twórcy nagrody Nobla, Alfredowi Noblowi.

lecz dopiero w czerwcu 1905 r. W skład Komitetu Honorowego wystawy weszli: Ambasador Szwecji, Attaché naukowy ambasady Francji, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Nauki i Informatyzacji, Viceprezes PAN, Prezes PTCH.

Ryc. 3. Fragment ekspozycji ukazujący sylwetki Ireny i Fryderyka Joliot Curie, noblistów w dziedzinie chemii z 1935 roku.

2 grudnia odbyła się w Łodzi sesja popularno-naukowa, zorganizowana przez Fundację Badań Radiacyjnych, łódzki oddział PAN pt. *Setna rocznica Nagrody Nobla Marii Skłodowskiej-Curie 1903–2003*. Sympozjum adresowane było do młodzieży gimnazjalnej i licealnej. W referatach przedstawiono historię powstania nagrody Nobla, sylwetkę Marii Skłodowskiej-Curie, kulisy i okoliczności przyznania uczonej nagród Nobla, źródła izotopów promieniotwórczych w naszym środowisku, współczesne możliwości medycyny nuklearnej, bilans paliwowo-energetyczny dzisiejszej Europy, a także technikę radiacyjną.

Kolejny etap to dwudniowa konferencja 8 i 9 grudnia w Pałacu Staszica, zorganizowana przez Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie, Archiwum PAN, Muzeum Woli, Towarzystwo Naukowe Warszawskie, zatytułowana *Polscy laureaci nagrody Nobla. Setna rocznica przyznania Nagrody Nobla Marii Skłodowskiej-Curie. Dwudziesta rocznica przyznania pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie*. Pierwszy dzień adresowany był do tych, którzy naukowo zajmują się biografią Marii Skłodowskiej-Curie, historią radiologii, onkologią i fizyką jądrową. Językiem konferencji był angielski, a prelegenci ze Szwecji, Wielkiej Brytanii, Francji, Austrii i Polski mówili m.in. o organizacji i zasobach

archiwum Królewskiej Szwedzkiej Akademii Nauk, ciekawostkach i niejasnościach związanych z nominacjami do nagrody Nobla z fizyki w 1903 roku, organizacji, historii i pracy Instytutu Radowego w Warszawie, I. R. Oppenheimerze, wykorzystaniu radu w początkach XX wieku, a także o instytucji przyznającej tzw. polskie Noble – Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Tego dnia wieczorem w gościnnych murach Muzeum Historycznego odbył się uroczysty koncert. Drugi dzień naszej konferencji skierowany był do młodzieży gimnazjalnej i licealnej. Organizatorzy chcieli przybliżyć młodzieży sylwetki i dzieła polskich noblistów, biografię fundatora nagrody, historię jej przyznawania, a także atmosferę i sytuację polityczno-społeczną sprzed lat dwudziestu, kiedy to pokojową nagrodę Nobla otrzymał Lech Wałęsa.

Pokazano także biograficzny film o Marii Skłodowskiej-Curie. Wykłady z obu dni konferencji ukaza się drukiem.

10 grudnia w Muzeum na Woli otwarto wystawę pt. *Polscy Nobliści*, której patronem honorowym był marszałek Senatu RP, prof. Longin Pastusiak. Tego samego dnia wieczorem w studiu koncertowym W. Lutosławskiego odbył się koncert i słuchowisko pt. *Zaczęło się od Marii*, zorganizowane przez Teatr Polskiego Radia i transmitowane na antenie. Nasze Muzeum przygotowało wystawę na tę uroczystość.

11 grudnia w sali Lustrzanej Pałacu Staszica odbyło się wręczenie rocznych stypendiów dla kobiet pracujących naukowo w dziedzinie biologii i medycyny. Jest to stypendium ufundowane przez firmę L'Oreal Polska, przy wsparciu Polskiego Komitetu ds. UNESCO. Dzięki pomocy finansowej firmy L'Oreal Polska nakręciliśmy biograficzny film i wydaliśmy książeczkę o uczzonej; będą one wykorzystane także w marcu 2004 r. na światowej edycji wręczania stypendiów, w Paryżu.

Organizowane przez nas obchody zakończyła promocja książki prof. Józefa Hurwica – wydanej z okazji rocznicy, pt. *Marie Skłodowska-Curie et la radioactivité* – która to promocja odbyła się w naszym Muzeum 12 grudnia. Pan Profesor, który dotrzymuje danego słowa i nie lubi sprawiać zawodu, przybył do nas i mimo złego stanu zdrowia opowiedział zebrany o swojej książce i o dwóch nagrodach Nobla Marii Skłodowskiej-Curie. Dyskusja, która się potem wywiązała świadczy o dużym zainteresowaniu zarówno postacią samej uczzonej jak i czasami niejasnymi regułami, które obowiązują przy przyznawaniu także tej nagrody.

Małgorzata Sobieszczak-Marciniak
Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie
Warszawa